

SPØRGSMÅL OG SVAR OM INFLUENZAVACCINE

Uge 39b, 2005

Hvornår anbefales at vaccinere?

I Danmark anbefales vaccination generelt fra oktober til først i november. Forekomsten af influenza varierer fra år til år i perioden fra november til marts. Hvis vaccinationen gives for sent, vil mange ikke kunne nå at opbygge et tilstrækkeligt immunforsvar tidligt i sæsonen. Hvis vaccinationen derimod gives før oktober, vil beskyttelsen være dårligere sidst i influenzasæsonen.

Hvorfor skal vaccinen gives hvert år?

Mængden af antistoffer mod influenza falder med tiden og vil ikke være tilstrækkelig til at beskytte i det efterfølgende år. Endvidere forandrer de forskellige influenzavirus sig genetisk, hvorved immuniteten fra en tidligere vaccination ikke nødvendigvis beskytter mod det ændrede virus. På grund af denne forandring fremstilles der hvert år en ny vaccine, der svarer til de forventede virusstammer.

Hvorfor anbefales vaccination ikke til alle?

Vaccination mod influenza gives med henblik på forebyggelse af alvorlig influenzasygdom eller komplikationer hertil. Hos yngre, raske voksne vil vaccination også forebygge sygdom forårsaget af de specifikke influenzastammer i vaccinen. Influenza udgør dog ikke en alvorlig trussel for yngre, raske personers sundhedstilstand.

Hvordan virker vaccinen?

Influenzavaccinen medfører immunitet ved aktivering af B-lymfocytter (humoral immunitet) med efterfølgende produktion af antistoffer mod overfladeproteiner hos influenzavirus. Vaccinen medfører ikke tilstrækkelig aktivering af T-celle immunsystemet til at opbygge immunologisk hukommelse.

Hvornår er vaccinen beskyttende?

Vaccinen medfører beskyttelse mod de specifikke influenzastammer i vaccinen efter 2-3 uger.

Hvor længe beskytter vaccinen?

Immuniteten holder sædvanligvis 6-12 mdr. Allerede seks måneder efter vaccination er antistofniveauet faldet til 50% af peak-antistofniveauet.

Ældre responderer generelt mindre på vaccinen; dvs. at deres antistoffer ligger lavere, og antistofniveauet falder hurtigere end hos unge.

Hvad er vaccinen aktive komponenter?

Vaccinen er en split-vaccine, dvs. at den ikke indeholder hele virus, men kun overfladeproteinerne hæmagglutinin og neuraminidase fra influenzavirus, der aktiverer immunsystemet. Vaccinen kan således ikke medføre influenzasygdom. Influenzavaccinen indeholder overfladeproteiner fra tre forskellige influenzavirus: to forskellige type A-virus og ét type B-virus.

Hvordan bestemmes vaccinstammerne i årets vaccine?

Et globalt netværk af centre under WHO samarbejder løbende med at identificere de influenzavirus, der cirkulerer globalt.

På denne baggrund bliver indholdet i vaccinerne hvert år tilpasset til at indeholde de stammer, som med størst sandsynlighed vil kunne medføre omfattende influenzasygdom i den kommende sæson på henholdsvis den nordlige og sydlige halvkugle.

Hvilke er de hyppigste bivirkninger efter vaccination?

Vaccination kan forårsage lokalreaktion (ømhed) på indstiksstedet og, mindre hyppigt, almen utilpashed, feber og muskelsmerter, der sædvanligvis forsvinder i løbet af 1-2 dage uden behandling.

Hvorfor knyttes Guillain-Barré syndrom (GBS) og influenzavaccination ofte sammen?

I USA blev i 1976 anvendt en helcelle influenzavaccine, da man frygtede et udbrud med svineinfluenza. Efterfølgende undersøgelser indikerede, at denne vaccine medførte en øget risiko for udvikling af GBS. Der har dog ikke kunnet påvises en sådan sammenhæng med efterfølgende års vacciner.

Det er vigtigt at fremhæve, at de vacciner, der anvendes i dag, er oprensede såkaldte split-vacciner med overfladeproteiner fra influenzavirus, modsat de tidligere anvendte helcelle-vacciner med hele virus.

Kan split-vaccinen medføre Guillain-Barré syndrom (GBS)?

Neurologiske forstyrrelser optræder meget sjældent efter influenzavaccination.

En større undersøgelse har vist en mulig øget risiko med én pr. én million vaccinerede for at udvikle GBS. Det har dog ikke været muligt at påvise en årsagssammenhæng med den influenzavaccine, der anvendes i dag (split-vaccine).

Den mulige øgede risiko kan således ikke tages til indtægt for, at vaccinen er årsag til GBS.

Bør patienter i kemoterapi vaccineres?

Personer med erhvervede immundefekter anbefales vaccination på grund af risiko for alvorlig sygdom ved influenza. Dog må beskyttelsen efter vaccination hos disse personer forventes at kunne være lavere end hos raske personer.

Indeholder influenzavaccinen kviksølv?

Siden 2003/2004 sæsonen har influenzavacciner, der er blevet anbefalet i Danmark, ikke indeholdt kviksølv (thiomersal) som konserveringsmiddel.

Der er således heller ikke kviksølv eller andre konserveringsmidler i vaccinen til sæsonen 2005/2006.

Hvor mange influenzavacciner bruges hvert år i Danmark?

Der foreligger ikke data for, hvor mange vacciner, der i alt indgives i Danmark.

Statens Serum Institut har distribueret følgende antal vaccinedoser:

2000:	ca. 605.000 doser
2001:	ca. 585.000 doser
2002:	ca. 615.000 doser
2003:	ca. 710.000 doser
2004:	ca. 690.000 doser

Hvor mange i risikogrupper bliver vaccineret?

I Danmark foreligger kun tal for personer over 65 år, som har taget imod tilbuddet om gratis vaccination.

Vaccinationsdækningen hos personer over 65 år i Danmark er steget fra 30% i 2002 til 52% i 2004.

WHO's mål for denne aldersgruppe er en vaccinationsdækning på 80%.

SPØRGSMÅL OG SVAR OM INFLUENZASYGDOM

Uge 39b, 2005

Hvad forårsager influenza?

Influenza er en akut øvre og/eller nedre luftvejsinfektion med influenzavirus type A eller B, som i Danmark cirkulerer hvert år i større eller mindre omfang fra november til marts, også kaldet influenzasæsonen.

Hvordan smitter influenza?

Inflenzavirus overføres som luftbåren smitte og typisk fra person til person ved tæt kontakt, fx via dråber ved hoste og nysen. Der kan også være tale om kontaktsmitte, hvor virus i sekret fra luftvejene overføres via hænderne til øjne eller næse.

Hvor længe kan influenza smitte?

Den syge kan smitte allerede fra dagen før symptomdebut. Voksne personer smitter dog typisk 3-5 dage fra symptomdebut; børn og unge kan smitte i op til syv dage efter symptomdebut.

Hvad er symptomerne?

Inflenzasygdom debuterer typisk mellem 18 og 72 timer efter smitte med pludseligt indsættende feber, kulderysten, hovedpine, muskelsmerter og tør hoste. Hos børn kan tillige ses symptomer som kvalme, opkast og diaré.

Hvordan diagnosticeres influenza?

Diagnosen stilles dels på de kliniske symptomer og dels ved laboratorietest med påvisning af virusmateriale i svælg- og/eller næsepodning samt ved påvisning af antistof i blodet.

Hvordan er sygdomsforløbet?

Infektion med influenzavirus kan variere fra milde symptomer til alvorligt vejrtrækningsbesvær og kredsløbskollaps. Ved ukompliceret influenza kan hosten være langvarig, mens de øvrige symptomer oftest forsvinder i løbet af 2-7 dage. Hos personer ≥ 65 år ses oftere et længere og alvorligere sygdomsforløb, der kan medføre hospitalsindlæggelse.

Hvad er komplikationerne?

De hyppigste komplikationer er bronchitis og bakteriel lungebetændelse. Hos børn ses ofte mellemørebetændelse; desuden er influenza årsag til feberkrampe og encephalopati. Hos ældre samt voksne personer, der tilhører risikogrupperne, er

der risiko for forværring af tilstanden, EPI-NYT 39a/05.

Hvordan behandles influenza?

Ukompliceret influenza behandles oftest med sengeleje og evt. smertestillende eller febersænkende midler. I Danmark forhandles endvidere et receptpligtigt antiviralt middel, en såkaldt neuraminidasehæmmer, til behandling af influenza hos voksne og børn fra 1-års alderen. Ved behandlingsstart senest 48 timer efter symptomdebut kan den gennemsnitlige sygdomsvarighed nedsættes med 1-2 dage.

Hvordan forebygges influenza?

Inflenzavaccination er den eneste effektive forebyggelse og anbefales hvert år til risikogrupper og personer ≥ 65 år ved sæsonens start i oktober-november, EPI-NYT 39a/2005. Det samme antivirale middel, der anvendes til behandling, kan også bruges som forebyggelse til uvaccinerede kontaktpersoner.

Kan andre mikroorganismer give symptomer som ved influenza?

Ja, i influenzasæsonen cirkulerer andre mikroorganismer, der kan give influenzalignende symptomer, og som ofte klinisk kan misfortolkes som influenza, fx respiratorisk syncytial virus (RSV), adenovirus og parainfluenza virus, rhinovirus, Mycoplasma pneumoniae og Chlamydia pneumoniae.

Hvad er den kliniske forskel på influenza og almindelig forkølelse?

Symptomerne ved influenza er oftest mere fremtrædende og alvorligere end ved almindelig forkølelse. Komplikationer som lungebetændelse optræder desuden kun sjældent ved almindelig forkølelse.

Hvordan inddeles influenzavirus?

Overordnet er der tre typer influenzavirus: A, B og C. Alle undertyper af type A findes i naturen især hos svømme- og vadefugle. Tre af type A subtyperne (H1N1, H2N2, H3N2) smitter blandt mennesker og kan medføre epidemier. Inflenzavirus type B findes kun hos mennesker og kan medføre lokale udbrud. Type B-virus forekommer i Danmark oftest når forekomsten af influenzavirus type A er aftagende.

Inflenzavirus type C findes ligeledes kun hos mennesker, men giver kun anledning til lettere sporadiske tilfælde af influenzasygdom.

Hvorfor forekommer influenza kun i vinterhalvåret?

I tempererede klimaer optræder influenza fra november til marts, mens influenzavirus kan cirkulere året rundt i tropiske områder. Årsagen til den høje forekomst i vinterhalvåret kendes ikke. En mulig forklaring kan være, at smitterisikoen øges, fordi vi opholder os mere inden døre og dermed er mere og tættere sammen. Samtidig kan influenzavirus måske bedre overleve i den tørre luft inden døre, men dette er usikkert, idet andre virus, som smitter på samme vis, udviser anderledes sæsonvariation.

Hvor hyppig er influenza?

Influenza kan ramme mange mennesker på kort tid og kan udbrede sig i en befolkning på én til to måneder. Ved de tilbagevendende epidemier i vinterhalvåret skønnes på verdensplan, at ca. 10-15% af befolkningen får influenza.

Hvad er en epidemi?

Man taler om en influenzaepidemi, når forekomsten overstiger den forventede hyppighed i et geografisk område.

Hvor ofte forekommer en epidemi?

I Danmark forekommer en influenzaepidemi i gennemsnit hvert andet til tredje år og varer fire til seks uger.

Hvad er en influenzapandemi?

En pandemi er en verdensomspændende epidemi, som berører store dele af verdens befolkning. Dette sker, når en helt ny type influenzavirus opstår, og der dermed er manglende immunitet i befolkningerne.

Hvor ofte er der en influenzapandemi?

De seneste 100 år har der været fire influenzapandemier. Den alvorligste var "den spanske syge" i 1918. Siden har der været "asiatisk influenza" i 1957, "Hongkong influenza" i 1968 og senest "russisk influenza" i 1977; alle tre med milde forløb. (A.H. Christiansen, S. Glismann, Epidemiologisk afd.)